

TENDINȚELE DEZVOLTĂRII COMERȚULUI EXTERIOR AL REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL ÎNTEGRĂRII EUROPENE

Daniela CEBOTARI, Iuliu ȚURCAN

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Comerțul exterior este un indicator important care atestă dezvoltarea relațiilor economice internaționale a unei țări. În contextul integrării europene comerțul exterior al Republicii Moldova a suportat unele modificări esențiale în dinamica și structura sa. În acest articol este examinată evoluția fluxurilor comerciale de import-export ale Republicii Moldova, o atenție deosebită fiind acordată analizei balanței comerciale a țării.

Cuvinte cheie: Comerțul exterior, export, import, balanța comercială.

1. Introducere

Comerțul exterior, ca formă de schimb a bunurilor materiale între popoare, a apărut încă în antichitate, ca urmare a aprofundării diviziunii sociale a muncii și specializării producției. Treptat, el a atras în sfera sa de activitate majoritatea absolută a țărilor lumii și este definit de specialiști ca fiind ansamblul exporturilor și importurilor de mărfuri într-un interval de timp determinat.

Importanța comerțului exterior constă în faptul că el contribuie la modificarea structurii materiale a produsului total brut, ritmurilor de creștere a produsului intern brut și volumului valoric al acestuia. Altfel spus, comerțul exterior a devenit unul dintre factorii determinanți ai creșterii economice și soluționării problemelor sociale ale populației fiecărei țări.

2. Examinarea comerțului exterior al Republicii Moldova

Comerțul exterior este extrem de important pentru Republica Moldova, dat fiind faptul că piața locală este relativ limitată, iar baza de materii prime și cea de resurse energetice interne nu sunt suficiente pentru satisfacerea necesităților țării. Totodată, așezarea geografică a Moldovei, existența acordurilor de comerț liber cu Comunitatea statelor independente și cu țările din cadrul Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est permit extinderea pieței de desfacere. În acest context prezintă interes examinarea indicatorilor comerțului exterior al Republicii Moldova prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1.

Evoluția indicatorilor comerțului exterior al Republicii Moldova în anii 2010-2016

Indicatorii	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Ritmul de creștere 2016/2010
Exportul total, inclusiv:	1541486	2216815	2161880	2428303	2339530	1966837	2044611	1,33
Tarile CSI	624003	919265	928120	923220	735648	492295	414185	0,66
Tarile Uniunii Europene (UE-28)	728938	1083006	1013418	1137286	1245980	1217587	1331898	1,83
Alte tari	188544	214544	220342	367797	357902	256956	298527	1,58
Importul total, inclusiv:	3855288	5191271	5212928	5492393	5316959	3986820	4020357	1,04
Tarile CSI	1256852	1713416	1623721	1672308	1449246	1018111	1027442	0,82
Tarile Uniunii Europene (UE-28)	1704240	2256292	2318614	2472112	2567695	1954251	1973712	1,16
Alte tari	894197	1221563	1270594	1347974	1300018	1014459	1019203	1,14

Sursa: www.statistica.md, accesat pe 01.11.2017

Analiza datelor statistice atestă că volumul valoric al exportului de mărfuri al Republicii Moldova a crescut în anii 2010-2016 de cu 30%, iar al importului – practic nu s-a schimbat, sporind doar cu 4%. Faptul că ritmul de creștere a exportului este mai înalt în raport cu ritmul de creștere a importului în aceeași perioadă de referință se apreciază pozitiv.

Totodată s-a schimbat distribuția geografică a fluxurilor comerciale. În intervalul de timp analizat volumul valoric al exportului în țările Uniunii Europene s-a majorat cu 83%, exportul în alte țări ale lumii a crescut cu 53%, pe când exportul în țările CSI s-a redus cu 34%. În ceea ce privește volumul valoric al importului, acesta a sporit din țările Uniunii Europene cu 16%, din alte țări ale lumii a sporit cu 14%, pe când importul din țările CSI s-a redus cu 18%.

Evoluția schimburilor comerciale cu străinătatea a fost însoțită de schimbări semnificative în exporturile și importurile Republicii Moldova, astfel fiind evidentă o dezvoltare spre țările Europene.

Sub influența diferiților factori interni și externi, atât obiectivi, cât și subiectivi, în sfera comerțului exterior al Republicii Moldova are loc tendința de creștere a exporturilor cu un ritm considerabil mai mare față de ritmul de creștere a importurilor. O astfel de tendință are un impact pozitiv asupra sporirii venitului național al țării și, respectiv, al nivelului de trai al populației. Problemele în evoluția exporturilor sunt condiționate, în primul rând, de cantitatea insuficientă, calitatea și competitivitatea mărfurilor moldovenești destinate vânzării pe piețele externe.

Exporturile țării noastre constau preponderent din: produse vegetale; produse alimentare; băuturi alcoolice și nealcoolice; tutun; piei brute, piei tăbăcite, blănuri și produse din acestea; materiale textile și articole din acestea; încălțăminte; articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din materiale similare; mașini și aparate; echipamente electrice; aparate de înregistrat; mijloace și materiale de transport; instrumente și aparate optice; medico-chirurgicale ș.a.

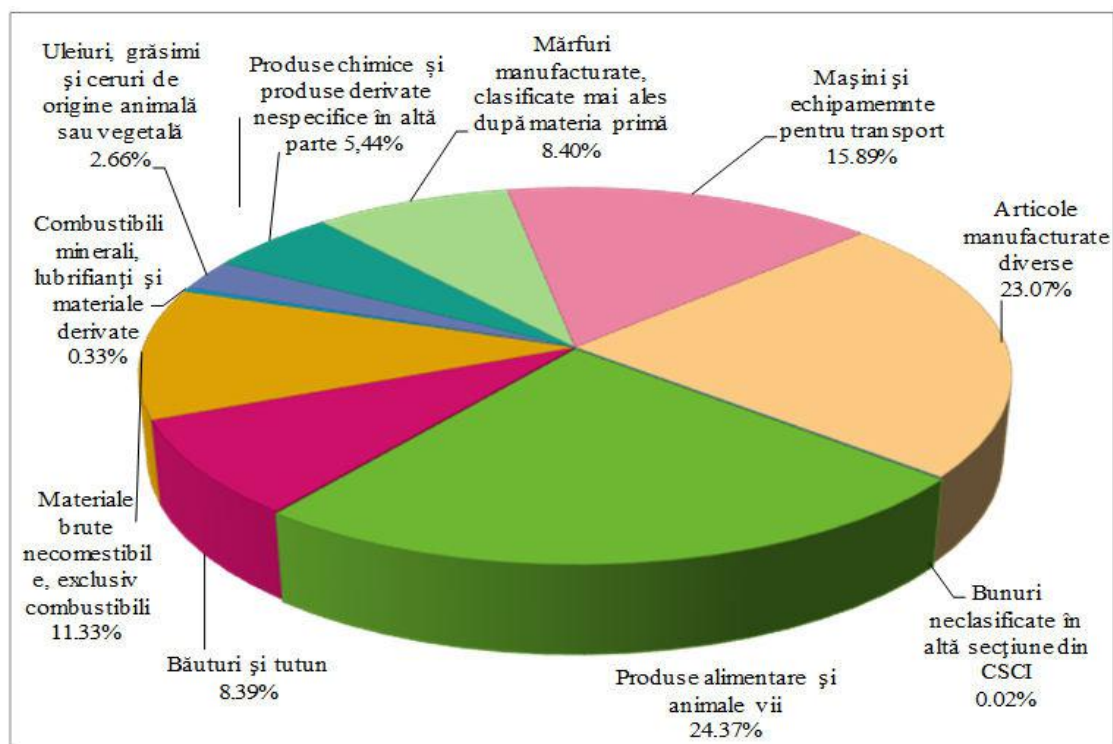

Figura 1. Structura exportului Republicii Moldova pe grupe de produse conform Clasificării Standard de Comerț Internațional în anul 2016

Sursa: www.statistica.md, accesat pe 01.11.2017

În structura exporturilor ponderea produselor alimentare și animale vii constituie 24,37%, articole manufacturate diverse constituie 23,07%, mașini și echipamente pentru transport constituie 15,89%, băuturile și tutunul constituie 8,39%.

La capitolul exporturi, cei mai importanți parteneri ai Republicii Moldova sunt: România cu o pondere de 25,1%, Rusia cu o pondere de 11,4%, Italia cu o pondere de 9,7% și Germania cu o pondere de 6,2%. Volumul cumulativ al exportului în aceste țări a constituit în anul 2016 – 52,4% din volumul total al exporturilor pentru perioada dată. Republica Moldova cumpără diverse mărfuri din: China, Austria, Polonia, Franța, Suedia ș.a.

Dar cea mai mare pondere o ocupa România cu 13,72%, Federația Rusă 13,31% și China 9,70%. În condițiile în care multe resurse naturale sunt limitate, iar unele totalmente lipsesc (gaze, combustibil, metal), țara noastră va avea nevoie să sporească continuu importurile de anumite mărfuri. Importurile includ: produse alimentare; băuturi alcoolice; combustibili; produse chimice; materiale plastice și multe alte.

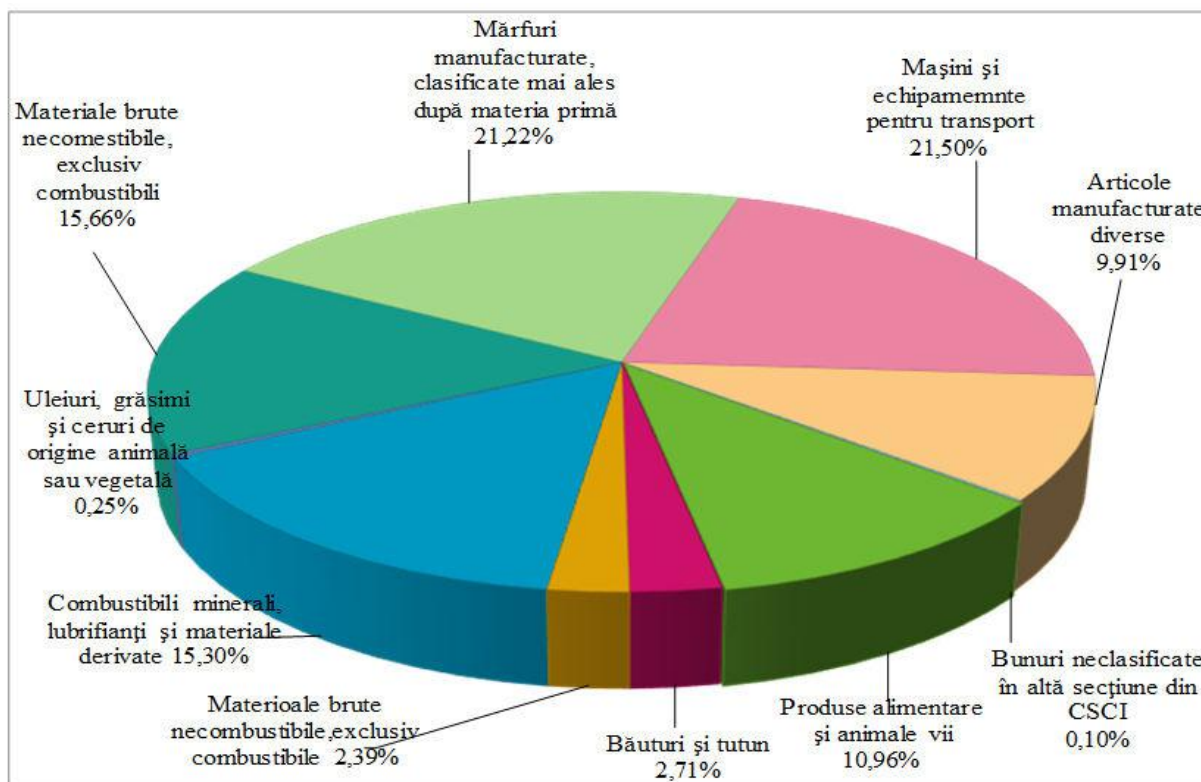

Figura 2. Structura importului Republicii Moldova pe grupe de produse în anul 2016

Sursa: www.statistica.md, accesat pe 01.11.2017

Cea mai semnificativă pondere în structura importurilor revine mașinilor și echipamentelor pentru transport 21,50%, mărfurilor manufacturate clasificate mai ales după materia prima le revine 21,22%, materialele brute 15,66% , materiale derivate 15,30% și produsele alimentare și animale vii o pondere de 10,96%. Teoretic este nejustificat situația în care un șir de mărfuri importante ar putea fi fabricate de întreprinderile autohtone, deoarece resurse materiale și umane sunt suficiente, astfel de mărfuri ar putea fi: oțeturi, săpunuri, preparate pentru spălat, lână, pălării, umbrele, bastoane, jucării, flori artificiale ș.a. Inundarea pieței autohtone cu astfel de articole reflectă într-o măsură sau alta nivelul de degradare a mândriei naționale. Totodată trebuie de ținut cont și de nivelul de trai scăzut în Republica Moldova, astfel încât veniturile modeste ale populației îndreaptă alegerea consumatorilor de cele mai multe ori spre produse mai ieftene care de cele mai multe ori sunt importate din China.

3. Aprecierea balanței comerciale a Republicii Moldova

Un indicator important care reflectă legătura dintre valoarea exporturilor și importurilor este balanța comercială. Balanța comercială reprezintă un tablou economico-statistic în care se înregistrează și se compară sistematic valoarea totală a exportului și a importului unei țări. O balanță comercială pozitivă se obține în cazul în care exporturile țării predomină asupra importurilor, în caz contrar – balanța comercială va fi una negativă. În figura 3 este prezentată evoluția balanței comerciale a Republicii Moldova în perioada 2005-2016.

Țara noastră este una din mulțimea țărilor Balanța comercială a căreia pe parcursul întregii perioade analizate 2005-2016 este sub nivelul zero. În anul 2005 balanța comercială a Republicii Moldova a constituit -1201,4 milioane USD, pe parcursul următorilor patru ani situația agravându-se din ce în ce mai tare. Picul de jos a balanței comerciale a fost atins în anul 2008, când efectul negativ al crizei economico-financiare mondiale a dus la micșorarea considerabilă a exporturilor, pe când importurile în acest an nu au avut de suferit atât de mult, deoarece Republica Moldova a resimțit impactul crizei respective cu o mică întârziere, aflându-se în stare de criză economico-politică cronică. Dacă în anul 2009 situația ceva s-a îmbunătățit și balanța comercială

a devenit mai mare, sporind până la nivel de -1995,3 milioane USD. În perioada 2009-2013 balanța comercială a Republicii Moldova se înrăutățește în continuu și a atins nivelul de -3064,1 milioane lei. Pe parcursul anilor 2013-2016 balanța comercială a Republicii Moldova a preluat o tendință de creștere, îmbunătățindu-se până la nivel de -1975,0 milioane USD. Astfel, în anul 2016 balanța comercială a Republicii Moldova s-a înrăutățit cu 64% față de nivelul existent în anul 2005 și totodată situația e mai bună în raport cu anul 2008, când situația a fost cea mai critică.

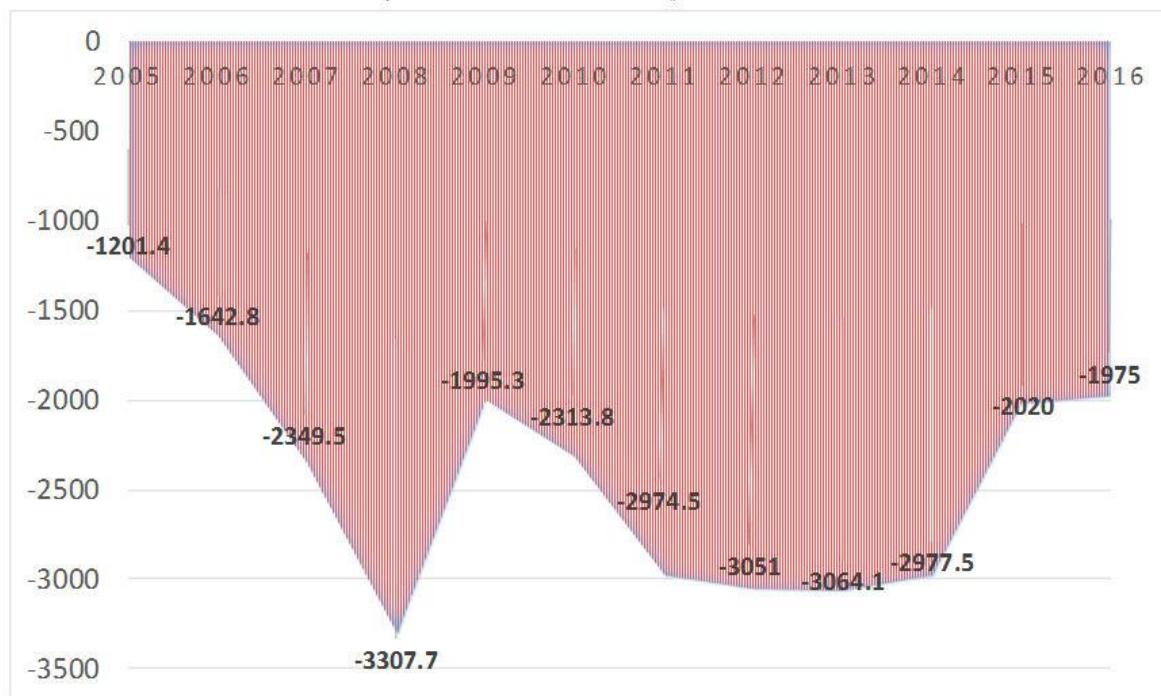

Figura 3. Dinamica balanței comerciale a Republicii Moldova în perioada 2005-2016, milioane USD

Sursa: www.statistica.md, accesat pe 01.11.2017

Evoluția balanței comerciale a țării este influențată atât de volumul importului, cât și de volumul exportului. Balanța comercială nu permite de aprecia exact și obiectiv cât de gravă este situația creată. Pentru o țară, exporturile și importurile căreia sunt de zeci sau sute de ori mai mari decât ale țării noastre o balanță comercială de (-2000) – (-3000) milioane USD, ar fi o variantă acceptabilă. În așa fel, e important de a examina nu doar balanța comercială, ci și gradul de acoperire a importurilor cu exporturi.

În situația existentă reducerea treptată a soldurilor negative ale balanței comerciale constituie unul dintre obiectivele prioritare ale guvernanților și agenților economici participanți la comerțul exterior

Republica Moldova are o balanță comercială negativă destul de mare pentru dimensiunile și rezultatele activității țării noastre, care pe parcursul întregii perioade analizate este negativă, pe parcursul ultimilor ani, fiind înregistrată o tendință de îmbunătățire a acesteia în baza reorientării exporturilor spre țările Uniunii Europene.

Bibliografie

1. Găină A.-M., Comerț internațional, Editura Universitaria, Craiova, 2014, 169 p.
2. Gribincea A., Cazacu V., Frumusachi E., Comerț internațional: Note de curs, Chișinău, 2016, 99 p.
3. Ilie G., Comerț internațional și politici comerciale, Editura Universitară, Ediția a 2-a, București, 2015, 360 p.
4. Țâu N., Strategii promoționale ale relațiilor economice internaționale, Chișinău, 2009, 313 p.
5. <http://www.statistica.md>